

**Otok na kraju svijeta ima živahnu prošlost.  
Njegova budućnost nalazi se u turizmu.  
Kaeserov kompresor pomaže pri očuvanju  
velikih atrakcija.**

Put koji su za sobom ostavili prvi naseljenici na Uskršnjem otoku je bio dug – pri čemu znanstvenici nisu suglasni je li to bilo 500., 900. ili tek 1200. godine nakon Krista: Sljedeća ljudska naseobina nalazi se oko 2200 kilometara zapadno na otočju Pitcairn (gdje žive potomci pobunjenika na brodu Bounty i njihovih polinezijskih žena, samo 50 ljudi). Čileanska matična država može se doseći nakon nekih 3000 kilometara dugog puta na istok. Da se tako zabačeni otok ipak nalazi u interesu svjetske javnosti može se zahvaliti njegovoj prošlosti odn. njezinim markantnim svjedocima. Oko 900 monumentalnih kipova koje domaćini nazivaju "Moai" "naseljavaju" Uskršnji otok stotinama godina. Kako su nastali iz pršince vulkanskog kratera, kako su našli svoja mjesta na ritualnim platformama zvanima "Ahu" dobilo je objašnjenje najkasnije od ekspedizije Thora Heyerdahla (1955/56): Norveški istraživač je *Rapa Nui*, kako se otok zove na polinezijskom dijalektu mještana koji se i samo tako nazivaju, prvi približio pogledu svjetske javnosti. Sigurno je također da je "masovna proizvodnja" tih kipova suodgovorna za nestanak šuma koje su nekoć prekrivale otok jer su za transport i postavljanje

divova bile upotrijebljene velike količine kolutova i poluga od debala. Prekomjerno iskorištavanje dovelo je do nedostatka živežnih namirnica, što je uzrokovalo silovite borbe među Rapa Nui čiji broj se kao posljedica rapidno smanjio: Od procijenjenih 15000 stanovnika za vrijeme procvata Moai kulture preostalo ih je za uskrš 1722. godine, kada je Holanđanin Jacob Roggeveen otok "otkrio" s europskog vidika i na odgovarajući ga način nazvao, samo nekoliko tisuća koji su se više loše nego dobro probijali kroz život. 48 godina kasnije koji su Španjolci: 1770. godine je Felipe González de Haedo Uskršnji otok uzeo u posjed za svojega kralja. Nakon kratkog izleta svjetskog moreplovca Jamesa Cooka (1774) posjete bivaju češće i sve neugodnije za otočane. Iako su još Francuzi i Rusi 1786. odn. 1804. godine donosili trgovinu i promjene, posade dvaju američkih brodova su Rapa Nui upoznale s grubljim običajima "civiliziranog" svijeta, silili otočane na prisilan rad, silovali žene. Nakon 1855. godine postalo je posebno loše kada je više od jedne trećine stanovnika otoka od oko 4500 ljudi odvedeno u Peru na prisilan rad jer Peru je – ukinuo ropstvo. Rapa Nui

Fotografija: Norberto Seebach/CPT Chile



Maar Denkmalpflege GmbH, Berlin, već godinama se posvećuje očuvanju nacionalnih i međunarodnih kulturnih spomenika. U njihove se referencije između ostaloga ubrajaju katedrala u Aachenu, olimpijski stadion i Reichstag u Berlinu te Walhalla kod Regensburga. 13. listopada 2003. UNESCO je nagradio intezivne aktivnosti poduzeća na očuvanju svjetske baštine i Maar Denkmalpflege GmbH proglasio priznatim partnerom.



Fotografija: George Mundo/CPT Chile

# Na Uskršnjem otoku – Rapa Nui





Fotografija: Wikipedia



Fotografija: Alex Huber/CPT Chile

Fotografija: Maar

su nakon međunarodnih protesta doduše bili repatrirani ali su se za vrijeme povratka kući inficirali tifusom tako da je umrlo daljnjih 1000 stanovnika Uskršnjeg otoka. Kada su 1854. godine na otok došli prvi kršćanski misionari, stara kultura kao i sve društvene kulture su bile propale. Traje nestanak naroda kao i teroriziranje Rapa Nui sa strane avanturista izvana. Kada je Čile 1888. godine anektirao otok, bilo je samo još nekoliko stotina mještana. Njihova sudbina ostaje do 1960-ih godina označena izrabljivanjem i tlačenjem od tvrtke za uzgoj ovaca koju su financirali škotskim novcem. Tek kada se na kopnu obrazovani Alfonso Rapu u otvorenom pismu tadašnjem čileanskom predsjedniku Eduardu Frei potužio o stanju na svojem domaćem otoku, dolazi do pomaka u stvari za Rapa Nui. Otvorena diskusija konačno 1965. godine dovodi do prvih slobodnih izbora gradonačelnika na Uskršnjem otoku (kojeg dobiva Rapu) i do priznavanja stanovnika otoka kao ravnopravnih čileanskih građana. Danas na Uskršnjem otoku živi oko 4000 ljudi, pri čemu Rapa Nui čine manjinu. 1967. godine izgrađenu zračnu luku NASA 1970-ih godina preuređuje u ogibališnu

pistu za Space Shuttle. Od tada na Rapa Nui mogu slijetati i veliki putnički zrakoplovi. Tako turisti iz cijelog svijeta dolaze na taj "kraj svijeta" koji se od 1995. godine ubraja u UNESCO-vu svjetsku kulturnu baštinu i gdje većina Rapa Nui u međuvremenu živi od turizma.

### Očuvanje atrakcija

Budući da svi putnici na Uskršnji otok dolaze kako bi se predali čudnovatoj čari Moai i Ahu isti se moraju očuvati i njegovati. Stoga je UNESCO 2003. godine naručio berlinskom poduzeću Maar Denkmalpflege GmbH da izradi koncept za restauriranje i konzerviranje monumentalnih kipova. U tijeku "projekta Moai" veljače 2007. su u suradnji s Njemačkih arheološkim institutom bili dokumentirani odabrani moai i pripadajućih ahu, trodimenzionalno izmjereni najsuvremenijom tehnikom i pohranjeni u bazi podataka. Konzerviranje i restauriranje se obavljaju u uskoj suradnji s vlastima Republike Čile i Uskršnjeg otoka. Financiranje ovog ambicioznog projekta, kojeg je oživotvorio direktor Stefan Maar, nose kulturna sponzorstva renomiranih tvrtki što je od tada imalo svjetski pozitivan odjek u međunarodnom tisku. Kao podršku tom projektu Kaeser Kompressoren je dao na raspolaganje mobilni građevinski kompresor serije Mobilair 26 koji pri obradi kamena obavlja vrijedne usluge i tako doprinosi očuvanju tih jedinstvenih umjetnina.

■ Autor: Klaus Dieter Bätz – Kontakt: klaus-dieter.baetz@kaeser.com